

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.154

28.11.2024.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 153. sednice Komisije za žalbe, održane 28.11.2024. godine u 18 sati u Pres centru UNS.

Prisutni članovi Komisije: Nadežda Budimović, Jelena Petković, Filip Švarn, Ana Martinoli, Sanja Pavlović, Jelka Jovanović, Olivera Milošević, Zlatko Čobović, Tamara Skrozza i Milena Vasić

Odsutni članovi Komisije: Rodoljub Šabić

Ostali prisutni: Sandra Boljanović, Nikola Nikolić, Nikola Petrović, Aleksandar Pešić, Leonid Ristevski i Bojan Cvejić sa Fakulteta za sport, Ivana Kragulj (NUNS), Davor Pašalić (Fonet), Danica Đokić (Slavko Ćuruvija fondacija), Velimir Petrović (YUCOM) i Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe Srđana Nonića na tekst i komentare objavljene na portalu "Južne vesti"
2. Razmatranje žalbe Jehovinih svedoka na tekstove objavljenje na portalu "Pink.rs"
3. Razmatranje žalbe Jehovinih svedoka na tekstove objavljene na portalu "Informer.rs"
4. Razmatranje žalbe Milene Vasić na tekstove objavljene u dnevnom listu "Alo" i na portalu "Alo.rs"
5. Razmatranje žalbe Milene Vasić na tekstove objavljene u dnevnom listu "Informer" i na portalu "Informer.rs"
6. Razmatranje žalbe Milene Vasić na tekstove objavljene u dnevnom listu "Blic" i na portalu "Blic.rs"
7. Razmatranje žalbe Milene Vasić na tekstove objavljene u dnevnom listu "Politika" i na portalu "Politika.rs"
8. Razmatranje žalbe Milene Vasić na tekstove objavljene u dnevnom listu "Kurir" i na portalu "Kurir.rs"
9. Razmatranje žalbe Milene Vasić na tekstove objavljene u dnevnom listu "Večernje novosti" i na portalu "Novosti.rs"
10. Razmatranje žalbe Milene Vasić na tekstove objavljene u dnevnom listu "Srpski telegraf" i na portalu "Republika.rs"

1. Srđan Nonić podneo je žalbu zbog objavljenog teksta i komentara čitalaca, navodeći da je redakcija odstupila do vlastitih pravila komentaranja da bi ga diskreditovala jer je izabran u komisiju za utvrđivanje finansijskog stanja u niškoj opštini Medijana, te da su tekstom i uvredljivim komentarima prekršene tačke 1 i 3 poglavlja Novinarska pažnja. U toku rasprave, Jelka Jovanović je rekla da Kodeks nije prekršen i da političari često misle da za njih važe neka drugačija pravila, što im ne služi na čast. Olivera Milošević je istakla da podnosilac žalbe nije tretiran lošije nego ostali članovi Komisije, u tekstu je pomenut samo jednom, kao i da je u javnom interesu da se o ovoj temi piše, da je važno da građani Niša to znaju. Takođe, građanima se mora dozvoliti da iznesu svoje mišljenje i kritike. Ništa od onoga što je objavljeno nije nikakava pretnja, ne ugrožava njegovu bezbednost, niti je sporno, a Nonić, kao javna ličnost u Nišu mora biti spreman i na to da mu se neki stavovi građana neće dopasti. Nadežda Budimović se saglasila da nema prekršaja Kodeksa i dodala da je moderacija komentara u ovom slučaju za svaku pohvalu, jer je sigurno bilo mnogo onih koji nisu objavljeni (što je i urednik naveo u odgovoru na žalbu). Objavljeni komentari su zaista kritički, a javna ličnost na to mora da bude spremna. Tema je, kako je naglasila, od javnog interesa. Komisija je, potom, jednoglasno odlučila da Kodeks novinara nije prekršen.

2.-3. Komisija je o dve žalbe Jehovinih svedoka vodila objedinjenu raspravu, budući da se tekstovi odnose na isti događaj – ubistvo žene u Nišu za koje je osumnjičena njena ćerka. U tekstovima se, kako su naveli, netačno ističe da su obe žene pripadnice Jehovinih svedoka, koji se nazivaju sektom, čime su, prekršene odredbe koje se odnose na istinitost izveštavanja i zabranu diskriminacije. Informer nije objavio ni odgovor koji je dostavljen redakciji. Milena Vasić je ocenila da su žalbe osnovane i da joj je drago da su se žalili, jer kod nas postoji kontinuirana kampanja protiv svih manjinskih verskih zajednica, pogotovo u izveštavanjima u crnim hronikama. Kako je rekla, takvim tekstovima se širi izvesna vrsta straha, panike i netrpeljivosti prema svim verskim zajednicama koje nisu tri dominantne i to upravo tako što se pripadnost verskoj zajednici dovodi u vezu sa izvršenim krivičnim delom. Dodala je da je potpuno irelevantno da li je neko od učesnika ovog događaja pripadnik verske organizacije ili nije, a utoliko gore što nije, što se zapravo prenošenjem lažne informacije dodatno prenosi stigma na čitavu zajednicu, Olivera Milošević je rekla da je ovaj slučaj podseća na izveštavanje medija o slučaju ubistva devoјčice Danke Ilić, kada se u medijima ubistvo dovodilo u vezu sa nacionalnom pripadnošću osumnjičenih. Ovoga puta se ubistvo dovodi u vezu sa pripadnošću verskoj zajednici, pa se tako insinuira da je zbog toga osumnjičena morala da menja navike, citira se sektolog i sl. Nadežda Budimović je smatrala da je tekstovima prekršena i tačka 2 poglavlja Istinitost izveštavanja, jer su nagađanja i pretpostavke predstavljene kao činjenice, dok je Sanja Pavlović predložila da se glasa i o prekršaju tačke 1 poglavlja V, koja se odnosi na profesionalnu pažnju. Tamara Skrozza je mislila da nije reč o prekršaju te tačke, jer bi to značilo da je do povrede Kodeksa došlo nepažnjom, što ovoga puta nije slučaj. Ona je istakla i da je problem (iako ne postoji odredba u Kodeksu koja to reguliše) što se u ovakvim situacijama prenose izjave komšija i rođaka, njihova nagađanja, koja se po pravilu tretiraju kao činjenice i dodala da su žalioци u pravu da Kodeks zabranjuje objavljivanje verske pripadnosti počinioca krivičnog dela ili žrtve, ukoliko to nije u direktnoj vezi sa krivičnim delom. Jelena Petković je navela da je suština žalbe da se tekstovima insinuira da je verska pripadnost u vezi sa motivima zločina, kao i da “Informer” ide i korak dalje prenošenjem izjava sektologa koji kaže da se Jehovini svedoci ne smeju nazivati sektom, ali da on sme to da kaže, a prenošenje toga bez ikakve ograde govori i o stavu redakcije prema toj verskoj zajednici. Komisija je, nakon, rasprave, jednoglasno

odlučila da je portal "Pink.rs" prekršio tačke 1, 2 i 4 poglavlja I, tačku 1 poglavlja IV i tačku 4 poglavlja V, dok je portal "Informer.rs", uz ove tačke, prekršio i tačku 6 poglavlja IV, jer nije objavio odgovor podnosioca žalbe. Za predlog Sanje Pavlović da je prekršena tačka 1 poglavlja V glasalo je pet članova Komisije, dok je ostalih pet bilo protiv, pa nije bilo potrebnih sedam glasova za odluku.

4.-10. Komisija je vodila objedinjenu raspravu o žalbama članice Komisije Mlene Vasić, koje su se odnosile na izveštavanje o svedočenju maloletnika iz OŠ "Vladislav Ribnikar" na zatvorenom suđenju njegovim roditeljima. Milena Vasić nije učestvovala u raspravi i odlučivanju o ovim žalbama, a iz rasprave i odlučivanja o žalbama koje se odnose na "Politiku" i "Novosti" bila je isključena i Olivera Milošević, zaposlena u "Politici". Ana Martinoli se u raspravi osvrnula na odgovore redakcija koja su istakle da je reč o najvišem interesu javnosti, navodeći da je zatečena da neko tako olako koristi izraz koji se ni na koji način ne ogleda u onome što je objavljeno, jer nije interes javnosti da se na ovaj način izveštava o jednom od najtraumatičnijih događaja kojima je ova zajednica bila izložena u skorijoj istoriji. Takođe, pozivanje na to da se koriste podaci koji su ranije objavljivani, a koji su već tada bili kršenje Kodeksa je etički problematično. Nadežda Budimović je rekla da su sve tačke Kodeksa navedene u žalbi prekršene. Istakla je da je jasno da je "nezvanični izvor" imao pune ruke posla toga dana da obiđe sve te redakcije i da su naslovi strašni i klikbejt i da je cela priča u svim medijima plasirana tako da izazove što više klikova i što više pregleda. Dodala je da je tačno da je ova tema od velikog interesa, ali je pogrešan način na koji mediji obrađuju tu temu i da nije sigurna da li je reč o nerazumevanju ili namernoj zloupotrebi javnog interesa, jer smo u velikom broju ovih tekstova mogli da pročitamo koji su roditelji prvi došli na suđenje, dečak se u nekim tekstovima naziva monstrumom, naslovi sadrže jezive delove njegovog svedočenja, u jednom od tekstova se detaljno opisuje kako je dečak završio osnovnu školu i koja škola pruža usluge takvog školovanja... Jasno je da tu javnog interesa nema i da su se novinari pretvorili u rulju željnu krvi i skandala, a da u to pretvaraju i svoje čitaoce koji se time hrane. Jelka Jovanović je napomenula da su odgovori na žalbe neprofesionalni i da uopšte nije važno da li je neko saglasan sa odlukom suda ili ne, već se ona mora poštovati posebno kada je reč o maloletnicima koji su u ovom slučaju i žrtve i krivac. Jelena Petković je rekla da je sveukupan utisak nedostatak empatije u izveštavanju i sakrivanje želje za senzacionalizmom iza javnog interesa, u vezi sa događajem o kojem društvo treba da razgovara sa dužnom pažnjom i posebnom empatijom jer je reč o strašnoj tragediji. Ukazala je da se po vremenu objavljivanja detalja sa suđenja na portalima zaključuje da im je to javljao neko iz suda, a ne roditelji žrtava koji nisu imali mobilne telefone. Naglasila je da, kada je reč o saradnji medija sa predstavnicima pravosuđa, ovo je primer slučaja kada je bi bilo važno da postoji portparol suda koji bi bar davao smernice kako treba izveštavati, kao i da bi bilo korisno da sudovi u ovakvim situacijama organizuju neke brifinge sa medijama, da im objasne koje su informacije važne i zašto. Tamara Skrozza je ukazala na to da je svaki kodeks, pa i ovaj u nekim slučajevima nedostatan, Tako ne postoji tačka u Kodeksu koja ukazuje na to da je prekršaj što se na ovaj način dečaku koji očigledno ima neki problem, pruža platforma da sebe abolira od odgovornosti, što je moralno ogrešenje. Osim toga, mnogim dečacima i devojkicama koji razmišljaju na sličan način je pružena inspiracija. Komisija je, po okončanju rasprave, u sedam odvojenih glasanja, odlučila da su svi medija prekršili tačku 3 smernica 2 poglavlja I, tačke 4, 5 i 6 poglavlja IV tačke 3,4,5 i 6, tačke 1, 2 i 4 poglavlja VII i tačku 1 poglavlja VIII. Svi mediji, sem „Politike“ prekršili su i tačku 3 poglavlja IV.

Sednica je završena u 19.15 sati.

Zapisnik vodila

Gordana Novaković

Predsedavajući

Zlatko Čobović